

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentspolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlar civilutskottet förslag i budgetpropositionen för budgetåret 2015 (prop. 2014/15:1) som avser utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik tillsammans med motionsförslag i anknytande frågor som väckts under årets allmänna motionstid. Förslagen i propositionen avser anslagsfördelningen inom utgiftsområdet för 2015 och vissa bemyndiganden för anslag m.m. I en gemensam motion från Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna – motion 2014/15:2953 – finns förslag om en alternativ fördelning av anslagen inom utgiftsområdet för 2015. Övriga motioner avser dels statliga stödformer där de föreslagna åtgärderna inte påverkar anslagsbehovet för 2015, dels ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18.

Riksdagen beslutade den 3 december 2014 att fastställa utgiftstak, utgiftsramar och inkomster på statens budget enligt ett förslag som lagts fram i en reservation från Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna (bet. 2014/15:FiU1 res. 3). För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik innebär det att ramen för 2015 är fastställd till 1 207 973 000 kronor. Det är inom denna ram som utskottet kan lägga fram förslag om anslagsfördelningen.

Utskottet tillstyrker förslaget i motion 2014/15:2953 om anslagen inom utgiftsområde 18 för 2015 och avstyrker budgetpropositionen i motstående delar. Regeringens förslag i de delar som inte mött invändningar i motionen tillstyrks av utskottet. Utskottets anslagsförslag innebär bl.a. att regeringens förslag om att inrätta två nya bidragsformer inom utgiftsområdet avstyrks. Det gäller förslagen om bidrag dels till energieffektivisering av vissa bostäder, dels till upprustning av skollokaler.

Övriga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns nio reservationer, vilka avser samtliga behandlade frågor utom anslagen för 2015. När det gäller denna fråga har ledamöterna från

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet respektive från Sverigedemokraterna avstått från att delta i utskottets beslut. De har i särskilda yttranden redovisat skälet till detta.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Budgetprocessen i riksdagen.....	7
Betänkandets disposition.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Anslag inom utgiftsområde 18.....	9
Stöd till upprustning av skollokaler.....	16
Investeringsstöd för bostadsbyggande.....	17
Stöd för upprustning av miljonprogramsområden.....	19
Stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning.....	20
Bostadspolitiskt mål.....	21
Reservationer.....	23
1. Stöd till upprustning av skollokaler, punkt 2 (SD).....	23
2. Stöd till upprustning av skollokaler, punkt 2 – motiveringen (M, C, FP, KD).....	23
3. Investeringsstöd för bostadsbyggande, punkt 3 (V).....	24
4. Investeringsstöd för bostadsbyggande, punkt 3 – motiveringen (S, MP).....	25
5. Stöd för upprustning i miljonprogramsområden, punkt 4 – motiveringen (M, C, FP, KD).....	26
6. Stöd för upprustning i miljonprogramsområden, punkt 4 – motiveringen (SD).....	27
7. Stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning, punkt 5 (SD).....	27
8. Bostadspolitiskt mål, punkt 6 (V).....	28
9. Bostadspolitiskt mål, punkt 6 – motiveringen (M, C, FP, KD).....	29
Särskilda yttranden.....	30
1. Anslag inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S, MP, V).....	30
2. Anslag inom utgiftsområde 18, punkt 1 (SD).....	31
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	35
Propositionen.....	35
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15.....	36
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag.....	38
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag.....	39

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 18

a) Anslagen för 2015

Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 18 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 1 och bifaller delvis proposition 2014/15:1 utgiftsområde 18 punkt 9.

b) Bemyndiganden

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 200 000 kronor 2016–2023,

2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:4 Innovativt byggande ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017,

3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor,

4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor,

5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor 2016 och 2017,

6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017,

7. Riksdagen avslår förslaget om ett bemyndigande för regeringen att under 2015 för anslaget 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2016–2018,

8. Riksdagen avslår förslaget om ett bemyndigande för regeringen att under 2015 för anslaget 1:13 Upprustning av skollokaler ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2016–2018.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:1 utgiftsområde 18 punkterna 1–6 och avslår proposition 2014/15:1 utgiftsområde 18 punkterna 7 och 8.

2. Stöd till upprustning av skollokaler

Riksdagen avslår motion

2014/15:2744 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 31.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (M, C, FP, KD) – motiveringen

3. Investeringsstöd för bostadsbyggande

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:154 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2,

2014/15:1963 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (S),

2014/15:2031 av Christer Engelhardt och Per-Arne Håkansson (S) och

2014/15:2647 av Kenneth G Forslund m.fl. (S).

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (S, MP) – motiveringen

4. Stöd för upprustning i miljonprogramsområden

Riksdagen avslår motion

2014/15:538 av Kerstin Lundgren (C).

Reservation 5 (M, C, FP, KD) – motiveringen

Reservation 6 (SD) – motiveringen

5. Stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2122 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 och

2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 13.

Reservation 7 (SD)

6. Bostadspolitiskt mål

Riksdagen avslår motion

2014/15:154 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (M, C, FP, KD) – motiveringen

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 9 december 2014

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Johan Löfstrand (S)*, Ewa Thalén Finné (M), Hillevi Larsson (S)*, Jessika Roswall (M), Lars Eriksson (S)*, Roger Hedlund (SD)*, Carl-Oskar Bohlin (M), Eva Sonidsson (S)*, Ola Johansson (C), Emma Hult (MP)*, Thomas Finnborg (M), Leif Nysmed (S)*, Mikael Eskilandersson (SD)*, Robert Hannah (FP), Nooshi Dadgostar (V)* och Johanna Haraldsson (S)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilt yttrande.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2014/15:1 i de delar som gäller utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2014 i anknytande frågor. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2015 och de avvikelser från dessa som föreslagits i motion 2014/15:2953 (KD, M, C, FP). I bilaga 3 återfinns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

För riksdagens beslut om statens budget gäller vissa särskilda bestämmelser (11 kap. 18 § riksdagsordningen). Dessa bestämmelser innebär att beslut om det närmast följande budgetåret fattas i två steg. I ett första steg fastställer riksdagen, efter förslag av finansutskottet, en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som summan av de utgifter som hör till utgiftsområdet högst får uppgå till. Sedan detta beslut har fattats fastställer riksdagen i ett andra steg genom ett enda beslut för varje utgiftsområde anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Dessa beslut fattas efter förslag från vart och ett av de utskott i vars beredningsområde respektive utgiftsområde ingår.

Riksdagen beslutade den 3 december 2014 att fastställa utgiftstak, utgiftsramar och inkomster på statens budget enligt ett förslag som lagts fram i en reservation från Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna (bet. 2014/15:FiU1 res. 3, rskr. 2014/15:29). För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik innebär det att ramen för 2015 är fastställd till 1 207 973 000 kronor. Det är inom denna ram som utskottet i detta ärende ska lägga fram förslag om anslagen för 2015.

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottets beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottets upp-

följning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att först behandlas förslagen i budgetpropositionen om anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 18 för 2015 samt ett motionsförslag som gäller anslagen för 2015. Det är dessa förslag som ska behandlas i en och samma förslagspunkt i betänkandet. Därefter behandlas motionsförslag om olika statliga stödformer. Dessa förslag har emellertid inte bedömts avse åtgärder som skulle kunna påverka anslagsbehovet för 2015. Sist behandlas ett förslag om ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18.

Utskottets överväganden

Anslag inom utgiftsområde 18

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslag och lämnar bemyndiganden för 2015 inom utgiftsområde 18 enligt utskottets förslag. Det innebär avvikelser i förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen för tre anslag. Riksdagen avslår regeringens förslag om att införa två nya former av statsbidrag till energieffektivisering av vissa bostäder respektive upprustning av skollokaler. Vidare görs en marginell förändring av anslaget för Lantmäteriet.

Jämför de särskilda yttrandena 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Propositionen

Regeringens förslag i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) innebär i korthet följande för respektive anslag inom utgiftsområde 18 (punkt 9). Under vissa anslag redovisas även förslag i propositionen om bemyndiganden för regeringen att under 2015 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkterna 1, 2, 5–8) samt vissa andra bemyndiganden (punkterna 3, 4).

1:1 Bostadspolitisk utveckling: Anslaget får användas för utgifter för insatser inom det bostadspolitiska området. I propositionen anges att regeringen har inlett ett arbete som syftar till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. För att kunna fortsätta detta arbete på ett effektivt sätt är det enligt propositionen viktigt att regeringen snabbt kan skaffa beslutsunderlag och vid behov vidta åtgärder. Regeringen föreslår att anslaget för 2015 bestäms till 17 000 000 kronor.

1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Regeringen föreslår att anslaget för 2015 bestäms till 99 500 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 200 000 kronor under 2016–2023.

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier). I förordningen (2007:623) finns bestämmelser om statliga bidrag för kommunala hyresgarantier. Regeringen föreslår att anslaget för 2015 bestäms till 43 000 000 kronor.

1:4 Innovativt byggande: Anslaget får användas för statsbidrag för att främja innovativt byggande av bostäder för unga. I förordningen (2013:145) finns bestämmelser om statligt stöd för innovativt byggande av bostäder för unga. Regeringen föreslår att anslaget för 2015 bestäms till 20 000 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2016 och 2017.

1:5 Boverket: Anslaget får användas för Boverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för internationellt arbete, för utgifter för insatser som syftar till att underlätta för attraktivt boende på landsbygden och för insatser som underlättar kommunernas planering för bostadsförsörjningen. I propositionen anges bl.a. att medelsberäkningen utgår från vissa särskilda insatser gällande bl.a. strandskyddsreglerna, kompetensinsatser avseende plan- och bygglagen, information om trygghetsbostäder, inventering av bostadsområden och flerbostadshus ur tillgänglighetssynpunkt samt en vidareutveckling av vägledningen Handeln i planeringen. Regeringsförslaget innebär att anslaget bestäms till 224 948 000 kronor för 2015.

I anslutning till regeringens förslag om Boverkets anslag redovisas även uppgifter om det system med kreditgarantier som administreras av Boverket. Garantin ger långivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av toplån eller egen kapitalinsats för den som bygger bostäder. Bestämmelserna om kreditgarantier finns i förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande m.m., förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet och förordningen (2008:20) om statliga kreditgarantier för förvärv av bostad. Finansieringen av dessa garantier sker utanför statens budget genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna. Avgifterna ska också täcka finansieringen av sådana fastighetsförvärv som Boverket undantagsvis får göra för att skydda statligt garanterade lånefordringar.

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor.

Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor.

1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder: Anslaget får användas för statsbidrag till åtgärder mot radon i småhus samt informationsinsatser om radon i egna hem. I förordningen (1988:372) finns bestämmelser om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem. Regeringen föreslår att anslaget avvecklas fr.o.m. 2015. Eftersom det finns redan ingångna åtaganden som måste infrias

behöver emellertid anslaget tillföras medel för 2015 och 2016. Mot denna bakgrund föreslås att anslaget bestäms till 12 000 000 kronor för 2015.

1:7 Statens geotekniska institut: Anslaget får användas för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 44 532 000 kronor för 2015.

1:8 Lantmäteriet: Anslaget får användas för Lantmäteriets förvaltningsutgifter. Lantmäteriet bedriver även avgiftsbelagd verksamhet. Regeringen föreslår att anslaget för Lantmäteriet bestäms till 503 699 000 kronor för 2015.

1:9 Statens va-nämnd: Anslaget används för Statens va-nämnds förvaltningsutgifter. Myndigheten är specialforum för tvistemål om vatten och avlopp. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 9 025 000 kronor för 2015.

1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till åtgärder gällande landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Av anslaget får 1 000 000 kronor användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget. I förordningen (2012:545) finns bestämmelser om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Regeringens förslag innebär att anslaget bestäms till 2 000 000 kronor för 2015. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor 2016 och 2017.

1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda rum: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum. I förordningen (2013:1102) finns bestämmelser om stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter. Regeringen föreslår att anslaget bestäms till 16 000 000 kronor för 2015. Av anslaget föreslås att 1 000 000 kronor får användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017.

1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder: Förslag om ett nyinrättat anslag som ska få användas för utgifter för statsbidrag till energieffektiviseringsåtgärder av vissa bostäder. I propositionen framhålls att många bostäder, såsom t.ex. miljonprogrammets flerbostadshus, är i behov av renovering och modernisering på ett socialt och miljömässigt hållbart sätt. Regeringen vill stödja renoveringar av flerbostadshus i miljonprogramsområdena. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är angeläget att vidta åtgärder för att bl.a. främja energieffektivisering av bostäder som bl.a. byggdes inom ramen för miljonprogrammet på 1960- och 1970-talen. Regeringen föreslår att anslaget bestäms till 200 000 000 kronor för 2015. Av anslaget ska 2 500 000 kronor få användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2016–2018.

1:13 Upprustning av skollokaler: Förslag om ett nyinrättat anslag som ska få användas för utgifter för statsbidrag till upprustning av skollokaler. I propositionen framhålls att många skollokaler runtom i landet erbjuder en undermålig arbetsmiljö. En god arbetsmiljö för elever och lärare är en viktig förutsättning för att alla elever ska nå kunskapskraven i skolan. Mot denna bakgrund vill regeringen vidta åtgärder för att påskynda renoveringen av skollokaler. Åtgärderna avser att resultera i arbetsmiljöeffekter eller energibesparingar. Regeringen föreslår att anslaget bestäms till 100 000 000 kronor för 2015. Av anslaget ska 2 500 000 kronor få användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2016–2018.

2:1 Marknadsdomstolen: Domstolen handlägger mål och ärenden enligt framför allt konkurrenslagen och marknadsföringslagen. Anslaget används för domstolens förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget för 2015 bestäms till 10 979 000 kronor.

2:2 Konsumentverket: Anslaget får användas för Konsumentverkets förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att riksdagen för 2015 anvisar ett anslag på 135 208 000 kronor.

2:3 Allmänna reklamationsnämnden: Anslaget får användas för Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter. Nämndens huvudsakliga uppgift är att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare som gäller köp av varor och tjänster m.m. Regeringen föreslår att riksdagen för 2015 anvisar ett anslag på 35 524 000 kronor till myndigheten. I propositionen anges att anslaget är beräknat med hänsyn tagen till en ökad ärendetillströmning och de krav som EU-lagstiftningen ställer.

2:4 Fastighetsmäklarinspektionen: Anslaget får användas för Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter. Fastighetsmäklarinspektionen har till uppgift att registrera och utöva tillsyn över fastighetsmäklare samt informera om praxis och god fastighetsmäklarsed. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 16 725 000 kronor för 2015.

2:5 Åtgärder på konsumentområdet: Anslaget får användas för utgifter för stöd till kunskapsbyggande på konsumentområdet, stöd till kommuners konsumentverksamhet samt för stöd till det civila samhällets organisationer som på olika sätt främjar konsumenternas intressen. Stödet till det civila samhällets organisationer regleras i förordningen (2007:954) om statligt stöd till organisationer på konsumentområdet. Regeringen föreslår ett anslag på 15 459 000 kronor för ändamålet under 2015.

2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter. Statsbidraget betalas till Miljömärkning Sverige Aktiebolag, som ansvarar för det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och EU-miljömärket EU Ecolabel i Sverige. Regeringen föreslår att riksdagen för 2015 anvisar ett anslag på 3 374 000 kronor.

Motionen

Förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 18 för 2015 läggs fram i motion 2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 1. En sammanställning som visar hur motionsförslaget avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. Förslaget innebär ändringar av tre av anslagen inom utgiftsområdet i förhållande till regeringens förslag:

1:6 Lantmäteriet: Anslaget föreslås bli minskat med 1 miljon kronor i förhållande till regeringsförslaget. Dessa medel ska enligt motionen användas för finansiering av en gemensam e-förvaltning.

1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder: I motionen föreslås att det av regeringen föreslagna nya stödet inte ska införas, vilket innebär att inte heller anslaget på 200 miljoner kronor för stödformen inrättas. Enligt motionärerna skulle den nya stödformen innebära att fastighetsägare som inte har vårdat sitt bostadsbestånd blir gynnade. Dessutom riskerar stödet att fördröja renoveringar när fastighetsägare avvaktar att stöd blir beviljat. Slutligen anför motionärerna att stödet snedvrider konkurrensen och riskerar att göra byggandet dyrare.

1:13 Upprustning av skollokaler: I motionen föreslås att det av regeringen föreslagna nya stödet inte ska införas, vilket innebär att inte heller anslaget på 100 miljoner kronor för stödformen inrättas. Motionärerna hänvisar till motiverande skäl som anförts vad gäller anslaget till energieffektivisering.

De förändringar av anslagen som föreslås i motionen innebär således att anslagen inom utgiftsområde 18 för 2015 sammantaget uppgår till ett belopp som är 301 miljoner kronor lägre än regeringens förslag i budgetpropositionen.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade den 3 december 2014 att fastställa utgiftstak, utgiftsramar och inkomster på statens budget enligt ett förslag som lagts fram i en reservation från Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna (bet. 2014/15:FiU1 res. 3, rskr 2014/15:29). För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik innebär det att ramen för 2015 är fastställd till 1 207 973 000 kronor.

Riksdagens beslut om utgiftsram för utgiftsområde 18 innebär att civilutskottets förslag om anslag för 2015 sammantaget måste hålla sig inom den nu fastställda ramen. Utskottet kan inledningsvis konstatera att endast det förslag om anslagsfördelning som läggs fram i motion 2014/15:2953 (KD, M, C, FP) uppfyller detta krav. Förslaget i budgetpropositionen om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet innebär däremot att ramen överskrids med sammanlagt 301 miljoner kronor. Det är emellertid möjligt för utskottets ledamöter att under ärendets beredning lägga fram reviderade förslag om anslag som utgår från propositionen eller motionsförslaget men sammantaget håller sig inom den beslutade ramen. Några sådana förslag har inte presenterats.

Civilutskottet kan mot den redovisade bakgrunden konstatera att det saknas skäl att mer detaljerat överväga de anslagsförslag i budgetpropositionen som

avviker från förslaget i motion 2014/15:2953 (KD, M, C, FP). Utskottet ska därför endast helt kort kommentera regeringsförslagen om de nya anslag som skulle ha finansierat två nya bidragsformer. Dessa anslag benämns i regeringens budgetproposition Energieffektiviseringar av vissa bostäder respektive Upprustning av skollokaler. När det gäller båda anslagen är informationen i propositionen om den tänkta användningen av bidragen ytterst knapphändig och delvis motsägelsefull. Det är exempelvis oklart om det föreslagna bidraget till fastighetsägare med bostadshus i miljonprogramsområdena endast var avsett för energieffektivisering eller även för andra åtgärder. Oavsett den tänkta utformningen av de nya stöden skulle bidragen ha inneburit ett steg mot att bostadspolitiken åter inriktas mot subventioner och detaljstyrning i stället för att fullfölja det arbete med regelförenklningar, förbättrad konkurrens och ökad valfrihet som bedrevs under de två föregående valperioderna.

Utskottets huvudsakliga invändning mot den föreslagna bidragsformen gäller emellertid risken för att den skulle ha sänt helt fel signaler till fastighetssektorn och snedvridit konkurrensen. Bidraget skulle i första hand ha gynnat fastighetsägare som inte har underhållit och rustat upp sitt bostadsbestånd. Dessutom hade det sannolikt i hög utsträckning gått till åtgärder som ändå skulle ha vidtagits. Andra välkända problem med att avisera nya bidragsformer är att fastighetsägare avvaktar med att påbörja sina projekt tills de beviljats statligt stöd och sedan vidtar åtgärder med hänsyn till bidragsvillkorens utformning snarare än till behovet i det enskilda fallet. Erfarenheterna från flera årtiondens bidragsgivning till bostadssektorn visar klart att subventioner snedvrider konkurrensen och även kan göra ny- och ombyggnationen i sig dyrare.

Motsvarande invändningar kan riktas även mot det föreslagna stödet för upprustning av skollokaler. Det är givetvis nödvändigt att skolan kan erbjuda en god arbetsmiljö för elever och lärare. Ansvar för att undermåliga skollokaler inte lägger hinder för detta faller emellertid i första hand på respektive huvudman.

Utskottet delar således motionärernas uppfattning att de aktuella anslagen inte ska inrättas. Det bör i sammanhanget framhållas att utskottet givetvis inte ifrågasätter behovet av upprustning av miljonprogrammets bostäder och landets skollokaler. En stor del av miljonprogrammets bostadsbestånd är fortfarande i behov av en upprustning som bl.a. gäller olika former av energieffektiviseringsåtgärder. Samtidigt finns det skäl att påminna om att många fastighetsägare inom detta bostadsbestånd redan har genomfört omfattande upprustningar som bl.a. lett till en kraftigt reducerad energiförbrukning. Vanligen är sådana åtgärder väl motiverade redan från en fastighetsekonomisk utgångspunkt, särskilt om de kan utföras samtidigt med andra åtgärder som är motiverade av byggnadstekniska brister och behovet av att modernisera fastigheterna i olika avseenden. Det kan mot denna bakgrund ifrågasättas vilken typ av åtgärder som det nya statsbidraget var tänkt att gå till.

Förutom förslaget om att riksdagen inte ska inrätta anslag för de ovan kommenterade bidragsformerna avviker motionsförslaget från budgetproposition-

ens förslag i ytterligare ett avseende. I motionen föreslås en mindre nedskrivning av anslaget för Lantmäteriet med 1 miljon kronor. Avsikten är att dessa medel ska användas till en förstärkning av den satsning på gemensamma e-förvaltningsprojekt som finansieras med anslag inom utgiftsområde 22 Kommunikationer. Denna satsning är av betydelse även för Lantmäteriets verksamhet. Anslagsförändringen för Lantmäteriet är av så begränsad omfattning att några förändrade anslagsdirektiv vad gäller verksamheten inom myndigheten inte är nödvändiga. Utskottet tillstyrker motionsförslaget även i denna del.

I fråga om övriga anslag inom utgiftsområde 18 finns det således inga avvikelser mellan motionsförslaget och förslaget i budgetpropositionen. Beräkningen av dessa anslag är i huvudsak gjord med utgångspunkt i de prioriteringar för myndigheternas arbete som gjordes av alliansregeringen. När det gäller Boverkets uppdrag vill utskottet emellertid understryka det krav på att myndigheten ska medverka till kostnadseffektiva och enkla regelverk som infördes i verkets instruktion av alliansregeringen. Med detta förtydligande tillstyrker utskottet de anslagsförslag i budgetpropositionen som inte mött invändningar i motion 2014/15:2953.

Budgetpropositionens förslag för utgiftsområde 18 gäller förutom anslagsfördelningen även åtta bemyndiganden för regeringen att under 2015 dels ingå ekonomiska åtaganden för vissa anslag som medför behov av framtida anslag, dels ikläda staten betalningsansvar för vissa kreditgarantier. Två av de föreslagna bemyndigandena avser de nya anslagen 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder respektive 1:13 Upprustning av skollokaler. Eftersom utskottet ovan har ställt sig bakom motionsförslaget om att anslagen inte ska inrättas avstyrks givetvis även regeringens förslag om dessa bemyndiganden. Övriga bemyndiganden som föreslås i budgetpropositionen tillstyrks av utskottet.

Sammanfattningsvis innebär det som anförts ovan att utskottet föreslår att riksdagen bifaller förslaget i motion 2014/15:2953 (KD, M, C, FP) yrkande 1 om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för 2015. Förslaget i budgetpropositionen (p. 9) om anslagsfördelningen bör bifallas i de delar det överensstämmer med motionsförslaget och i övrigt avslås. Vidare föreslår utskottet att riksdagen antar förslagen i budgetpropositionen (p. 1–6) om bemyndiganden för regeringen. De förslag som läggs fram i budgetpropositionen (p. 7 och 8) om bemyndiganden för nya bidragsformer bör däremot avslås.

Utskottets anslagsförslag finns sammanställda i bilaga 3.

Stöd till upprustning av skollokaler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om anslag för stöd till upprustning av skollokaler efter 2015. Utskottet konstaterar att riksdagens beslut om statsbudgeten den 3 december 2014 innebär att regeringens förslag om att inrätta ett anslag för upprustning av skollokaler inte går att bifalla inom den fastställda ramen för utgiftsområde 18. Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (M, C, FP, KD) – motiveringen.

Motionen

Enligt motion 2014/15:2744 av Richard Jomshof m.fl. (SD) bör staten ta ett större ansvar för landets skollokaler än vad den av regeringen föreslagna satsningen på upprustning av skollokaler medger. Mot denna bakgrund föreslår motionärerna att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen framhåller att det efter 2015 behövs en utökad satsning på upprustningen av skollokaler (yrkande 31). Under de tre följande budgetåren bör anslagen sammanlagt ökas med 1,5 miljarder kronor i förhållande till de beräkningar som redovisas i budgetpropositionen. Motionärerna framhåller att upprustningsbehovet har uppskattats till omkring 5 miljarder kronor i en rapport från Boverket och Energimyndigheten.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit att det inrättas ett anslag för upprustning av skollokaler, dvs. det anslag som enligt SD-motionen bör utökas kraftigt efter 2015. Civilutskottet har emellertid ovan ställt sig bakom förslaget i motion 2014/15:2953 (KD, M, C, FP) yrkande 1 om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för 2015. När det gäller det nya anslag som föreslås av regeringen för upprustning av skollokaler innebär utskottets ställningstagande att det inte inrättas alls. Mot denna bakgrund saknar givetvis förslaget i SD-motionen nu helt aktualitet och avstyrks redan på denna grund.

Utskottet vill i sammanhanget peka på det motsägelsefulla i att samma parti som i den nu aktuella motionen förordar en ökad satsning på upprustning av skollokaler genom riksdagens beslut om statsbudgeten den 3 december tillsammans med M, C, FP och KD fastställt en ram för anslagen inom utgiftsområde 18 som i praktiken omöjliggjort att satsningen över huvud taget kommer till stånd. Den föreslagna satsningen på upprustning av skollokaler var en viktig del i det arbete som S-MP-regeringen inlett med att på olika sätt förbättra förutsättningarna för undervisning och lärande. En god arbetsmiljö för elever och lärare är en viktig förutsättning för att alla elever ska nå kunskapskraven i skolan. Det nya anslaget och den föreslagna stödformen skulle ha gett

möjlighet till en statlig medfinansiering som påskyndar den nödvändiga upp-
rustningen av landets skollokaler.

Investeringsstöd för bostadsbyggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår fyra motionsförslag om investeringsstöd för bostadsbyggande. Utskottet framhåller att statliga bostadsbyggnads-
subventioner inte bör återinföras.

Jämför reservationerna 3 (V) och 4 (S, MP) – motiveringen.

Motionerna

I detta avsnitt behandlas fyra motioner som förespråkar överväganden om att införa ett statligt investeringsstöd för byggande av hyresbostäder.

I Vänsterpartiets partimotion 2014/15:154 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur ett statligt investeringsstöd för bostadsbyggande kan utformas för att nå regeringens mål om att 250 000 bostäder ska byggas fram till 2020. Enligt motionen ska investeringsstödet vara utformat med högt ställda miljö- och energiförbrukningskrav, kopplas till ett produktionskostnadstak, inriktas mot hyresrätter och då främst i orter där bristen på bostäder är särskilt stor samt vara tidsbegränsat.

Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (båda S) föreslår i motion 2014/15:1963 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att införa ett investeringsstöd till byggande av hyresrätter. Enligt motionen beror den nuvarande bostadsbristen till stor del på att tidigare investeringsstöd avvecklades 2006.

Även i motion 2014/15:2031 av Christer Engelhardt och Per-Arne Håkansson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att stimulera byggande av hyresrätter genom ett investeringsstöd.

Enligt motion 2014/15:2647 av Kenneth G Forslund m.fl. (S) är det uppenbart att det behövs en stor satsning på bostadsbyggande från det allmännas sida eftersom marknaden och dess aktörer har misslyckats med att bygga bort bostadsbristen. Mot denna bakgrund föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att det bör införas ett bostadsstöd som gör det möjligt att subventionera byggandet av hyresrätter. Stödet bör riktas till privata och offentliga företag på samma villkor. Vidare bör stödet förutsätta att länsstyrelsen och hyresgästföreningen samrått samt att det finns bindande utfästelser om en maximal hyra för de aktuella husen.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet klargjorde vid ett flertal tillfällen under föregående valperiod sin uppfattning att statliga bostadsbyggnadssubventioner inte bör återinföras. Utskottet anser fortfarande att sådana subventioner skulle riskera att göra betydligt mer skada än nytta på bostadsmarknaden. Erfarenheterna från flera årtiondens bidragsgivning till bostadssektorn visar klart att subventionerna snedvrider konkurrensen och även kan göra byggandet i sig dyrare.

Utskottet vill med anledning av motionsförslagen framhålla att även politiska överväganden eller en utredning om en ny bidragsform till bostadsbyggandet riskerar att påverka bostadsproduktionen på ett negativt sätt. Förväntningar om att ett bidrag ska införas kan nämligen leda till att byggherrar avvaktar med att sätta igång angelägna bostadsbyggnadsprojekt. Det är därför angeläget att den nuvarande S-MP-regeringen klargör att eventuella överväganden om statliga insatser för ett ökat bostadsbyggande inte ska gälla bidrag och subventioner utan fortsatta regelförenklingar och åtgärder för att undanröja olika hinder för bostadsbyggandet. Ett sådant arbete bedrevs under föregående valperiod och ledde bl.a. fram till omfattande lagändringar. Detta arbete har sannolikt bidragit till den kraftigt ökande bostadsbyggnadstakten under senare tid. Nästa år väntas antalet påbörjade bostäder överstiga 40 000. Enligt Boverket innebär det bl.a. att byggandet av flerbostadshus kommer att ligga på den högsta nivån sedan början av 1990-talet, bortsett från den missvisande statistiken för 2006 till följd av de s.k. Odellplattorna.

Alliansregeringen tog även initiativ till ett flertal utredningar och överläggningar om åtgärder för ett ökat bostadsbyggande som nu successivt avrapporterar sina resultat. Det finns således ett underlag för en kommande regering att lägga fram förslag om ytterligare regelförenklingar för riksdagen. Någon utredning om ett nytt investeringsstöd bör däremot inte tillsättas.

Därmed avstyrker utskottet de aktuella motionerna.

Stöd för upprustning av miljonprogramsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om ett tillkännagivande till regeringen om behovet av stöd för upprustning av miljonprogramsområdena. Utskottet konstaterar att riksdagens beslut om statsbudgeten den 3 december 2014 innebär att regeringens förslag om att inrätta ett anslag för detta ändamål inte går att bifalla inom den fastställda ramen för utgiftsområde 18.

Jämför reservationerna 5 (M, C, FP, KD) och 6 (SD) – båda avseende motiveringen.

Motionen

I motion 2014/15:538 av Kerstin Lundgren (C) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om behovet av stödmöjligheter för att utveckla den befintliga stadsbygden till klimatsmarta områden. Enligt motionären bör särskilda finansieringsmöjligheter introduceras för att stimulera en utveckling av klimatsmartare bebyggelse och för att klimatrusta miljonprogramsområdena. För att utveckla det ordinarie underhållet till klimatsmart byggande bör särskilda stimulanser prövas.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit att det inrättas ett anslag för energieffektivisering av vissa bostäder. Detta anslag var avsett för upprustning och klimatanpassning av bostäder i framför allt miljonprogrammets bostadsområden, dvs. för det ändamål som framhålls som mycket angeläget i den aktuella C-motionen. Civilutskottet har emellertid ställt sig bakom förslaget i motion 2014/15:2953 (KD, M, C, FP) yrkande 1 om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för 2015. När det gäller det nya anslaget som föreslås av regeringen för energieffektivisering av vissa bostäder innebär utskottets ställningstagande att det inte inrättas alls. Mot denna bakgrund saknas det givetvis skäl för riksdagen att ställa sig bakom den nu aktuella C-motionen om ett mycket allmänt formulerat tillkännagivande till regeringen. Motionen avstyrks av detta skäl.

Utskottet vill emellertid återigen peka på det motsägelsefulla i agerandet från flera partier i fråga om anslagen för 2015. Sverigedemokraterna – som sagt sig stödja förslaget om att införa ett bidrag till upprustning och energieffektivisering av miljonprogrammets bostäder – har genom att ge stöd till allianspartiernas budgetförslag medverkat till att ramen för utgiftsområde 18 har fastställts på en sådan nivå att det i praktiken inte blivit möjligt att införa. Vidare kan det konstateras att ledamöter från Centerpartiet ibland ställer sig positiva till olika former av statlig medverkan till en klimatanpassning av landets

bostadsbestånd, men samtidigt har svårt att få genomslag för denna ståndpunkt bland övriga allianspartier.

Stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsförslag om stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning. Utskottet hänvisar till åtgärder som vidtagits för att förbättra tillgängligheten i bebyggelsen.

Jämför reservation 7 (SD).

Motionerna

I motion 2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande av riksdagen om att regeringen i kommande budgetförslag bör beakta behovet av att införa ett stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning i äldre byggnader.

Även enligt motion 2014/15:2122 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 bör riksdagen i ett tillkännagivande framhålla att regeringen bör utreda möjligheten att införa ett stimulansbidrag för generell anpassning i bebyggelsen för personer med funktionsnedsättning.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet anser att det är ett centralt samhällsintresse att såväl nytillkommande som befintlig bebyggelse utformas så att människor med funktionsnedsättning blir fullt delaktiga i samhället. En rad åtgärder har också vidtagits för att förbättra tillgängligheten i bebyggelsen. Det gäller bl.a. regleringen genom plan- och bygglagstiftningen, vissa former av ekonomiskt stöd, informationsåtgärder och olika andra insatser av flera berörda myndigheter. När det gäller det ekonomiska stödet kan för närvarande ett statligt bidrag ges till kommuner för inventering av den fysiska tillgängligheten i flerbostadshusbeståndet. Denna inventering är avsedd att ge underlag för kommunen att utveckla sitt arbete med tillgänglighet och boendefrågor. Vidare kan ett kommunalt bostadsanpassningsbidrag ges för anpassningsåtgärder i bostadshus. Bidraget ges för anpassning av fasta funktioner i och i anslutning till bostaden och har till ändamål att ge personer med funktionshinder möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

De ytterst kortfattade motionsförslagen ger inte utskottet anledning till överväganden om nya former av stöd för tillgänglighetsanpassning i bebyggelsen. Motionerna avstyrks således.

Bostadspolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om ett nytt bostadspolitiskt mål. Utskottet anser att regeringen bör ges möjlighet att pröva förutsättningarna för att formulera ett bostadspolitiskt mål som kan vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Jämför reservationerna 8 (V) och 9 (M, C, FP, KD) – motiveringen.

Bakgrund och tidigare behandling

För statsbudgetens utgiftsområden finns olika mål uppställda. Vissa av dessa mål är fastställda genom riksdagsbeslut. Därutöver har regeringen ställt upp ett antal nedbrutna mål för att konkretisera de riksdagsbundna målen. Avsikten är att regeringen i budgetpropositionen ska lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten inom utgiftsområdet i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

Inom utgiftsområde 18 har riksdagen beslutat om två mål: ett bostadspolitiskt mål för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamheten och ett konsumentpolitiskt mål.

Riksdagen godkände hösten 2011 ett nytt bostadspolitiskt mål för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). Målet – som ersatte två tidigare gällande mål – har följande lydelse.

Målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Motionen

I Vänsterpartiets partimotion 2014/15:154 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att följande mål ska ersätta det nuvarande bostadspolitiska målet.

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Bostads- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors efterfrågan och behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Utskottets ställningstagande

Det bostadspolitiska mål som riksdagen godkände 2011 för delområdet Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet inom utgiftsområde 18 bildar utgångspunkt för resultatredovisningen för utgiftsområdet i årets budgetproposition. Resultatredovisningen avser i huvudsak verksamheten under 2013. Såväl resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna som redovisningens struktur avspeglar därför de politiska prioriteringar som gjorts av den förra regeringen.

Den nuvarande regeringen har satt upp ett mål för bostadsbyggandet som innebär att minst 250 000 bostäder ska byggas fram till 2020. Målet är avsett att sätta fokus på ett av de största problemen på dagens bostadsmarknad, nämligen den omfattande bostadsbristen i stora delar av landet. Det är däremot givetvis inte avsett att vara heltäckande för de bostadspolitiska insatserna inom utgiftsområde 18. Ett sådant mål måste ge uttryck för bostadspolitikens ekologiska, ekonomiska och sociala dimensioner. Utskottet kan konstatera att såväl det mål som föreslås i motionen som det nu gällande målet har en sådan ansats, även om de inte formulerats på samma sätt.

Det är angeläget att ett bostadspolitiskt mål som beslutas av riksdagen har ett så brett stöd som möjligt och kan ligga till grund för bedömningar av verksamheten inom utgiftsområdet under en längre tid. En sådan bred samsyn om målet bör vara möjlig att uppnå även om det ibland finns olika uppfattningar om de medel som behöver användas för att hantera olika frågor som gäller villkoren för bostadsmarknaden. Utskottet avstår av detta skäl från att ta ställning till om det är lämpligt att omformulera det nu gällande bostadspolitiska målet inom utgiftsområde 18 enligt förslaget i motionen. Det är naturligt att regeringen ges möjlighet att överväga frågor om bostadspolitikens allmänna inriktning och i detta sammanhang även pröva förutsättningarna för att formulera ett bostadspolitiskt mål som kan vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet det aktuella motionsförslaget.

Reservationer

1. Stöd till upprustning av skollokaler, punkt 2 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2744 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 31.

Ställningstagande

Behovet av åtgärder som förbättrar inomhusmiljön i landets skolor är mycket stort. Sverigedemokraterna ställde sig därför i sin budgetmotion bakom regeringens förslag om att inrätta ett anslag för upprustning av skollokaler. Det var ett av de fåtal regeringsförslag som låg helt i linje med vår syn på vilka frågor som behöver ges en högre prioritet i besluten om statsbudgeten.

Den 3 december bidrog vi till riksdagens beslut om statsbudgetens inkomster och utgiftsramar. Bakgrunden till detta ställningstagande framgår av vårt särskilda yttrande i detta betänkande. För utgiftsområde 18 har det inneburit en utgiftsram som inte medger att anslaget för upprustning av skollokaler för närvarande inrättas. Vi anser emellertid att detta gör det än mer angeläget att tillstyrka förslaget i den aktuella SD-motion om ett tillkännagivande som gäller en stor satsning på stöd till upprustning av skollokaler efter 2015. Riksdagen kan genom tillkännagivandet markera att ett kommande budgetförslag från den regering som tillträder efter det extra valet våren 2015 bör innehålla ett sådant förslag.

Vi anser således att riksdagen bör ställa sig bakom det förslag om ett tillkännagivande till regeringen som finns i motion 2014/15:2744 (SD) yrkande 31. Det innebär att den kommande regeringen i sina överväganden om budgeten efter 2015 bör utgå från att anslaget för stöd till upprustning av skollokaler under 2016–2018 ska beräknas till ett belopp som är 1,5 miljarder kronor högre än i de beräkningar som redovisades i budgetpropositionen.

2. Stöd till upprustning av skollokaler, punkt 2 – motiveringen (M, C, FP, KD)

av Caroline Szyber (KD), Ewa Thalén Finné (M), Jessika Roswall (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Ola Johansson (C), Thomas Finnborg (M) och Robert Hannah (FP).

Ställningstagande

Utskottet har tidigare i detta betänkande i behandlingen av anslagsfördelningen för 2015 avstyrkt regeringsförslaget om att införa en ny bidragsform för upprustning av skollokaler. Som framgår av utskottets ställningstagande faller ansvaret för att skollokaler erbjuder en god arbetsmiljö för lärare och elever givetvis i första hand på respektive skolhuvudman. En statlig bidragsgivning med den föreslagna omfattningen och inriktningen skulle knappast på ett effektivt sätt ha kunnat bidra till en bättre skolmiljö. Risken var i stället att de huvudmän som eftersatt underhållet skulle ha gynnats i förhållande till dem som redan har vidtagit nödvändiga åtgärder.

Mot denna bakgrund saknar givetvis Sverigedemokraternas motionsförslag om att ytterligare medel ska tillföras den aktuella bidragsformen helt aktualitet.

Motionen avstyrks.

3. Investeringsstöd för bostadsbyggande, punkt 3 (V)

av Nooshi Dadgostar (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:154 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2014/15:1963 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (S),

2014/15:2031 av Christer Engelhardt och Per-Arne Håkansson (S) och

2014/15:2647 av Kenneth G Forslund m.fl. (S).

Ställningstagande

Det råder i dag en akut bostadsbrist i stora delar av Sverige, inte minst i storstadsregionerna. Bostadsbristen medför en rad problem både för de enskilda människorna och för samhället i stort. Den leder till trångboddhet och otrygghet, hindrar flytt till annan ort för arbete och studier och påverkar tillväxten negativt. Särskilt stor är avsaknaden av hyresrätter. Bristen på hyresrätter drabbar främst personer som inte är etablerade på bostadsmarknaden eller som behöver flytta men inte har råd att köpa en bostad, t.ex. ungdomar. Nästan 290 000 unga vuxna saknar i dag ett eget boende. Enbart för att fylla det behovet skulle det behövas omkring 190 000 bostäder.

Det är mot denna bakgrund som förslaget i Vänsterpartiets partimotion om en utredning om ett investeringsstöd för bostadsbyggande ska ses. Det krävs nu ett större statligt ansvarstagande för bostadsmarknaden. Vi ser mycket positivt på att regeringen har satt upp ett mål om att 250 000 bostäder ska byggas

fram till 2020. Minst hälften av dessa nya bostäder bör vara hyresrätter. För att detta mål ska nås krävs sannolikt att det införs ett statligt investeringsstöd för byggande av hyresbostäder. Vi vill påminna om att det investeringsstöd för hyresrätter som fanns åren 2001–2006 hade effekt på såväl omfattningen som inriktningen av bostadsbyggandet.

Vi anser därför att det bör införas ett investeringsstöd för bostadsbyggande som kan bidra till att även nya bostäder får rimliga boendekostnader och därmed blir möjliga för människor att efterfråga och bo i. Målet ska vara att stödet utgår från ett i förväg fastställt produktionskostnadstak. Villkoren för stödet ska också innefatta högt ställda miljökrav så att nyproduktionen kan bidra till klimatomställningen. För att få ta del av stödet ska fastigheterna klara stränga energiförbrukningskrav. Investeringsstödet bör särskilt riktas mot orter där bristen på ändamålsenliga bostäder är stor. Även kooperativa hyresrätter liksom studentbostäder med hyresrätt bör omfattas av stödformen. En inriktning på hyresrätter behövs så länge denna boendeform är missgynnad. Investeringsstödet bör vara tidsbegränsat eftersom forskning visar att en sådan begränsning är viktig för få i gång bostadsproduktionen.

Det som jag nu anfört om en utredning om ett investeringsstöd för bostadsbyggande bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär ett bifall till förslaget i Vänsterpartiets partimotion 2014/15:154 yrkande 2. Även de S-motioner som har behandlats i detta avsnitt blir därigenom i huvudsak tillgodosedda.

4. Investeringsstöd för bostadsbyggande, punkt 3 – motiveringen (S, MP)

av Johan Löfstrand (S), Hillevi Larsson (S), Lars Eriksson (S), Eva Sonidsson (S), Emma Hult (MP), Leif Nysmed (S) och Johanna Haraldsson (S).

Ställningstagande

Under lång tid har bostadsbyggandet i stora delar av landet legat på en otillräcklig nivå och inte alls kunnat möta efterfrågan. Inte heller bostadsbyggandets inriktning har motsvarat efterfrågan och behov. Det gäller särskilt den stora bristen på små hyreslägenheter och studentbostäder. Bostadsbristen hindrar tillväxten, minskar rörligheten och försvårar matchningen på arbetsmarknaden.

Regeringen har satt upp ett mål som innebär att minst 250 000 bostäder ska byggas fram till 2020. Med en fortsatt bostadsproduktion på den nivå som gällt under senare år blir detta mål inte möjligt att uppnå. Under den senast tiden har emellertid rapporter från bl.a. Boverket om påbörjade byggen pekat på att vi nu står inför en påtaglig ökning av bostadsbyggnadstakten. Under 2015 förväntas över 40 000 påbörjade bostäder, varav flertalet ligger i flerbostadshus.

Trots de positiva signalerna från byggmarknaden kommer en omfattande bostadsbrist sannolikt att finnas kvar under ett flertal år i åtminstone delar av

landet. Nya bostäder kommer att behövas för att täcka efterfrågan till följd av bl.a. att allt fler unga vuxna söker en egen bostad och omflyttningar inom landet. Det blir en utmaning för regeringen att finna lämpliga medel som ger goda förutsättningar för landets kommuner, byggare och fastighetsägare att möta denna efterfrågan på bostäder.

När det gäller förnyelsen av bostadsbeståndet har regeringen i budgetpropositionen lagt fram ett förslag om statligt stöd som syftar till att underlätta upprustningar och energieffektiviseringar i framför allt miljonprogrammets bostadsområden. Enligt vad som framhålls i budgetpropositionen kommer regeringen även att överväga olika insatser för att stimulera ett kraftigt ökat bostadsbyggande. Riksdagens beslut att bifalla allianspartiernas budgetförslag har emellertid ändrat förutsättningarna för att bedriva en ansvarfull statlig bostadspolitik. Stödet till upprustningar i miljonprogramsområdena går inte att införa med de ramar som nu fastställts för utgiftsområde 18. Även i de fortsatta övervägandena om formerna för en stimulans för bostadsbyggandet måste regeringen ha möjlighet att beakta det parlamentariska läget före och efter vårens extra val. Vi anser därför inte att det finns skäl för riksdagen att nu begränsa regeringens handlingsfrihet i fråga om nyproduktionen av bostäder genom ett tillkännagivande om ett stöd med den utformning som förordas i motionerna. Det är även angeläget att de åtgärder som vidtas för att på olika sätt påverka bostadsbyggandet har ett så brett stöd som möjligt av bostadsmarknadens parter, landets kommuner och inom riksdagen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker vi de aktuella motionerna.

5. Stöd för upprustning i miljonprogramsområden, punkt 4 – motiveringen (M, C, FP, KD)

av Caroline Szyber (KD), Ewa Thalén Finné (M), Jessika Roswall (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Ola Johansson (C), Thomas Finnborg (M) och Robert Hannah (FP).

Ställningstagande

Vi anser liksom motionären att det är angeläget att möjligheterna till s.k. klimatanpassning tas till vara i samband med upprustning och renovering av bostadsfastigheter. Inte minst i miljonprogrammets bostäder finns det goda möjligheter att bl.a. förbättra energieffektiviteten i samband med en upprustning. Vanligen är sådana åtgärder väl motiverade redan från en fastighetsekonomisk utgångspunkt, särskilt om de kan utföras samtidigt med andra åtgärder som är föranledda av byggnadstekniska brister och behovet av att modernisera fastigheterna i olika avseenden. Ansvaret för att förvalta, rusta upp och bygga om bostadsfastigheter faller primärt på respektive fastighetsägare. I detta arbete måste fastighetsägarna givetvis uppfylla de olika samhällskrav som finns upp-

ställda med stöd av bl.a. plan- och bygglagstiftningen. Det är däremot olämpligt att genom statliga bidrag stödja fastighetsunderhållet och söka påverka dess inriktning.

Med det anförda avstyrks den aktuella motionen.

6. Stöd för upprustning i miljonprogramsområden, punkt 4 – motiveringen (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att staten måste ta ett större ansvar för de omfattande problem som finns i många av landets bostadsområden som byggdes under det s.k. miljonprogrammet. Dessa områden präglas i dag av otrygghet och utanförskap. Det finns dessutom ett stort behov av upprustning av bostadsfastigheterna. Detta är bakgrunden till att vi i vår budgetmotion ställde oss bakom regeringens förslag om att inrätta ett stöd som var särskilt riktat mot miljonprogrammets bostadsfastigheter, trots vissa oklarheter i budgetpropositionen när det gäller de närmare villkoren för stödet.

Den 3 december bidrog vi till riksdagens beslut om statsbudgetens inkomster och utgiftsramar. Bakgrunden till detta ställningstagande framgår av vårt särskilda yttrande i detta betänkande. För utgiftsområde 18 har det inneburit en utgiftsram som inte medger att det i dagsläget inrättas ett stöd för upprustning av miljonprogrammets bostäder.

Givetvis kvarstår vår inställning att staten i högre grad bör medverka till att begränsa de problem som finns i många miljonprogramsområden både vad gäller de sociala förhållandena och den fysiska miljön. Vi anser emellertid att det saknas skäl att tillstyrka den nu aktuella C-motionen med förslag om ett mycket allmänt tillkännagivande om s.k. klimatsmarta åtgärder i miljonprogramsområdena. Motionen avstyrks således.

7. Stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning, punkt 5 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2122 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 och

2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi anser att bebyggelsen i så hög utsträckning som möjligt ska vara anpassad på ett sådant sätt att personer med olika funktionshinder kan leva ett normalt liv. När det gäller nybyggnation är det självklart att alla former av hinder för tillgängligheten ska undvikas redan från början. I den äldre bebyggelsen finns det emellertid ett stort behov av åtgärder som successivt kan förbättra tillgängligheten. Det gäller både enkelt avhjälpna hinder, exempelvis onödiga trappsteg, som kan åtgärdas direkt och andra former av hinder som är mer lämpliga att åtgärda i samband med ombyggnader och annan upprustning. Ett statligt stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning i den befintliga bebyggelsen skulle sannolikt kunna påskynda utvecklingen mot ett tillgängligt samhälle. Vi anser att regeringen bör låta utreda hur ett sådant stöd kan utformas för att få avsedd effekt och återkomma med eventuella förslag i en kommande budgetproposition.

Det vi nu har anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 2014/15:2122 (SD) yrkande 2 och 2014/15:2921 (SD) yrkande 13 tillkänna för regeringen som sin mening.

8. Bostadspolitiskt mål, punkt 6 (V)

av Nooshi Dadgostar (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:154 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Det finns ett stort behov av att nu återupprätta en statlig bostadspolitik med klart uttalade välfärdsambitioner, som samtidigt kan bidra till att ställa om bostadssektorn i en långsiktigt hållbar riktning. Vänsterpartiet anser att bostadspolitiken måste vara en grundläggande del av den generella välfärdspolitiken och möta de utmaningar som tar sig uttryck i bl.a. bostadsbrist, boendesegregation och otillräckliga insatser för att förnya bostadsbeståndet. Under de senaste två mandatperioderna har den statliga bostadspolitiken satts på undantag. De politiska besluten har främst varit inriktade på åtgärder som gjort bostadsmarknaden mer osäker, t.ex. genom att uppmuntra andrahandsuthyrning och underlätta utförsäljning av allmännyttan. Därför är det med både glädje och förväntan vi noterar att den nya regeringen har slagit fast att bostadspolitiken är en nationell angelägenhet och att bostadsbristen ska mötas med ökat bostadsbyggande.

Vi anser att omläggningen av bostadspolitiken också måste komma till uttryck i det bostadspolitiska mål som används inom utgiftsområde 18. Det behövs ett nytt mål som ger uttryck för ett samhällsansvar och tydliga sociala ambitioner. Ett sådant mål klargör den politiska viljeinriktningen och har en viktig funktion för att precisera behovet av insatser och valet av politiska verktyg. Mot denna bakgrund anser vi att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen bör ställa sig bakom ett bostadspolitiskt mål med följande formulering:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå från människors efterfrågan och behov och bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Det som jag nu anfört innebär att riksdagen bör bifalla Vänsterpartiets partimotion 2014/15:154 yrkande 1.

9. Bostadspolitiskt mål, punkt 6 – motiveringen (M, C, FP, KD)

av Caroline Szyber (KD), Ewa Thalén Finné (M), Jessica Roswall (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Ola Johansson (C), Thomas Finnborg (M) och Robert Hannah (FP).

Ställningstagande

Civilutskottet har under de två senaste riksmötena tagit ställning till och avstyrkt motioner med förslag om ett bostadspolitiskt mål med en lydelse motsvarande den som nu föreslås i Vänsterpartiets partimotion (bet. 2012/13:CU1, 2013/14:CU1). Utskottet har då anfört att det gällande målet på ett bättre sätt sammanfattar de politiska mål som bör gälla för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet. Samtidigt har utskottet konstaterat att när det gäller den praktiska innebörden i synen på bostadspolitikens mål kommer eventuella skillnader tydligare till uttryck i mer konkreta frågor om bostadspolitikens inriktning och olika medel.

Enligt vår uppfattning saknas det fortfarande skäl att ändra det riksdagsbundna bostadspolitiska målet på det sätt som föreslås i motionen. Regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen bör således även i fortsättningen göras med utgångspunkt i det mål som riksdagen godkände 2011.

Mot denna bakgrund avstyrker vi motion 2014/15:154 yrkande 1.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S, MP, V)

Johan Löfstrand (S), Hillevi Larsson (S), Lars Eriksson (S), Eva Sonidsson (S), Emma Hult (MP), Leif Nysmed (S), Nooshi Dadgostar (V) och Johanna Haraldsson (S) anför:

Sverige ska vara en global förebild, i vår utveckling, vår jämlikhet, vår jämställdhet och vårt ledarskap i klimatomställningen. Ett land som kännetecknas av alla människors lika värde, självförtroende, solidaritet och tron på att framtiden går att förändra. Sverige ska vara en ledande och inspirerande kraft i världen. Där vi investerar gemensamt i människor och miljö, i kunskap och konkurrenskraft, i trygghet i nuet och hopp inför framtiden. Där vi brygger över klyftor och där alla barn har möjligheter att förverkliga sin fulla potential. Vi kommer alltid att stå upp för ett öppet och humant samhälle!

Sverige befinner sig på flera viktiga områden i ett allvarligt läge. Arbetslösheten har bitit sig fast på höga nivåer. Överskott har vänts till underskott. Skolresultaten rasar och välfärden uppvisar stora brister. Klyftorna växer och ojämställdheten mellan kvinnor och män består. De sänkta klimatambitionerna och oviljan att med kraft ställa om till miljövänlig produktion riskerar vår natur, människors hälsa och Sveriges ekonomiska utveckling.

För tredje gången av tre möjliga efterlämnar en borgerlig regering stora hål i statens finanser. Ofinansierade skattesänkningar har bidragit till att underskotten i de offentliga finanserna har vuxit år efter år, även när konjunkturen stärkts. Överskottsmålet nås inte. Nu ska underskotten steg för steg pressas tillbaka, så att Sverige inte längre bryter mot det finanspolitiska ramverket. Därför finansieras nya reformer fullt ut i den rödgröna budgeten.

En politik för fler jobb, präglad av både social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, ger ökad sammanhållning och är avgörande för Sveriges utveckling. Sverige ska ha en välfärd att lita på. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Sverige ska vara ett land som håller ihop.

Det är olyckligt och allvarligt att en riksdagsmajoritet bestående av de tidigare regeringspartierna och Sverigedemokraterna har avvisat ett budgetförslag med denna inriktning, till förmån för ett alternativ som fortsätter på en väg som väljarna sa nej till vid valet den 14 september.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ser fördelningen av anslag inom utgiftsområde 18 som en del av budgetpropositionens helhet. Genom riksdagsmajoritetens beslut att bifalla Alliansens förslag om bl.a. utgiftsramarna har nu förutsättningarna för civilutskottets beredning av anslagen för 2015 helt förändrats.

Riksdagsbeslutet innebär att ramen för utgiftsområde 18 minskar med 301 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Det innebär en nedskärning av de medel som är avsedda för de bostads- och konsumentpolitiska områdena med över 20 procent. Det är därför inte längre möjligt att genomföra de nya satsningar inom utgiftsområdet som föreslagits i budgetpropositionen.

Av detta skäl avstår vi nu från att delta i civilutskottets beslut om anslagen inom utgiftsområde 18, men anser givetvis att regeringens förslag bör genomföras så snart det parlamentariska läget gör detta möjligt.

I det följande redogör vi kortfattat för de satsningar som Alliansen tillsammans med Sverigedemokraterna nu har stoppat. Det gäller regeringens förslag om två stödformer som skulle ha finansierats av de nya anslagen Energieffektivisering av vissa bostäder och Upprustning av skollokaler.

Alliansens budget innebär således att det nya stödet för upprustning och energieffektivisering av bostäder inte införs. Vi anser däremot, liksom regeringen, att det är mycket angeläget att staten stimulerar åtgärder för upprustning och energieffektivisering av bostäder som byggdes inom ramen för miljonprogrammet på 1960- och 1970-talen. Stora delar av detta bostadsbestånd är i behov av renovering och modernisering på ett socialt och miljömässigt hållbart sätt. I detta sammanhang är det nödvändigt att möjligheterna till upprustning, energieffektivisering och klimatanpassning bättre tas till vara. Det föreslagna stödet var avsett att bidra till att öka medvetenheten och påverka utvecklingen i en sådan riktning.

Även regeringens förslag om ett stöd till upprustning av skollokaler stoppas genom Alliansens budget, trots att stödet var avsett för ett mycket angeläget ändamål. Det föreslagna stödet var en del i regeringens satsning på att förbättra förutsättningarna för undervisning och lärande. En god arbetsmiljö för elever och lärare är en viktig förutsättning för att alla elever ska nå kunskapskraven i skolan. Den fysiska miljön i skolan har betydelse för elevernas välmående och deras förutsättningar att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Ansvar för den fysiska miljön faller givetvis i första hand på huvudmannen, men det finns även ett behov av ett ökat statligt ansvarstagande på området. Den föreslagna stödformen skulle ha gett möjlighet till en statlig medfinansiering som påskyndar den nödvändiga upprustningen av landets skollokaler.

När det gäller de två nya bidragsformerna som nu, åtminstone under den närmaste tiden, kommer att stoppas genom riksdagens budgetbeslut vill vi avslutningsvis peka på det motsägelsefulla agerandet från Sverigedemokraternas sida. Detta parti har i såväl sina motioner som i sina ställningstaganden i det nu aktuella ärendet hävdade att man anser att båda stödformerna går till mycket angelägna ändamål. Samtidigt har man ställt sig bakom ett budgetbeslut som innebär att ramen för utgiftsområde 18 bestäms till en sådan nivå att det blir omöjligt att inrätta stöden. Detta är emellertid ett agerande som ligger väl i linje med partiets andra dubbla budskap till bl.a. landets pensionärer och lärare om ökade satsningar, som sedan förbytts i stöd till en budget som går i motsatt riktning.

2. Anslag inom utgiftsområde 18, punkt 1 (SD)

Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilander (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonserver och upprätthållandet av en solidarisk

välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I vår höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Där emot biter sig arbetslösheten alltjämt fast vid oroväckande höga nivåer. Vår avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna om överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

I och med beslutet som togs den 3 december i kammaren vill vi sverigedemokrater härmed tydliggöra vår ställning och vårt agerande. Vid voteringen i kammaren gav vi i Sverigedemokraterna i första hand stöd till vårt eget budgetförslag som hade inneburit betydande förbättringar för välfärden, ökad trygghet och stärkt ekonomi för bl.a. sjuka, personer med funktionsnedsättning, pensionärer, förvärvsarbetare och barnfamiljer. De övriga partierna röstade ned vårt budgetförslag och stoppade de stora och fullt finansierade satsningarna på trygghet och välfärd med hänvisning till att man inte ansåg att finansieringen av dessa reformer borde ske genom minskad invandring. Enligt vår mening tydliggjorde man därmed att fortsatt massinvandring är viktigare än alla välfärdsreformer tillsammans.

Efter att Sverigedemokraternas förslag fallit i voteringen kring statsbudgeten återstod endast de rödgrönas och Alliansens förslag. Sverigedemokraternas bedömning var att nettoeffekten för samhället av de bägge förslagen var likvärdig. Denna analys delas av bland andra John Hassler, professor i nationalekonomi och ordförande i Finanspolitiska rådet, som slagit fast att: Det finns

egentligen inte några fundamentala skillnader mellan Alliansens och regeringens ekonomiska politik.

Med utgångspunkt i vårt ansvar för det svenska samhällets långsiktiga stabilitet och välbefinnande och det principbeslut som fattats av den sverigedemokratiska riksdagsgruppen om att härnäst försöka stoppa varje budgetproposition som innebär att invandringen ökar ytterligare från nuvarande, historiskt höga, nivåer, valde vi att stödja allianspartiernas budgetmotion.

Detta innebär inte att Sverigedemokraterna ställer sig bakom Alliansens budgetmotion i sak, utan detta var ett resultat av regeringens ovilja och vårt ställningstagande syftade till att inte ytterligare förvärra en politik som i grunden skadar hela det svenska samhället. Hade vi lagt ned våra röster så hade vi med säkerhet låst fast landet vid en destruktiv politik i fyra år. Vårt val och vårt agerande innebär också att om Alliansen skulle hålla fast vid sin politik utan att förändra den så kommer vi framöver att hamna i ett liknande läge där vi också är beredda att fälla en eventuell alliansregering som lägger fram en lika samhällsskadlig invandringspolitik.

Då riksdagen har ställt sig bakom en annan budgetmotion och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster. Därför har vi valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 18. Ramen för utgiftsområdet är nu fastställd till en nivå som gör att det inte längre går att fullfölja den anslagsfördelning som vi egentligen hade velat se.

För utgiftsområde 18 överensstämde vårt anslagsförslag med förslaget i budgetpropositionen. I Sverigedemokraternas budgetförslag för utgiftsområdet hade vi således tagit med de två nya anslag som regeringen föreslog i budgetpropositionen och som nu inte ryms inom utgiftsramen. Det gällde dels anslaget för energieffektivisering av vissa bostäder, som enligt propositionen var avsett för stöd till upprustning i miljonprogramsområdena, dels ett anslag för stöd till upprustning av skollokaler. Inriktningen av det sistnämnda stödet ligger helt i linje med vår syn på att det behövs en större satsning på skolan. Den närmare utformningen av stödet till upprustning i miljonprogramsområdena var något oklart beskrivet i budgetpropositionen. Stödets tänkta inriktning verkar ändå överensstämma med vår uppfattning att staten måste ta ett större ansvar för miljonprogrammets bostäder. De grundläggande problemen i dessa områden kan emellertid inte lösas genom upprustning av bostäder. Det är ofta frågan om starkt segregerade bostadsområden med otrygghet och omfattande sociala problem som borde föranleda en rad andra politiska beslut.

Vi står givetvis fast vid vår uppfattning att det finns goda motiv för de två stödformer som inte ryms i den budget som nu har beslutats. Inför ett kommande arbete med en ny budget kan det emellertid finnas skäl att åter väcka frågan om möjligheten att införa en statlig stimulans till upprustning av miljonprogrammets bostäder och landets skollokaler. Vi kommer givetvis också att fortsätta driva våra övriga förslag inom de politikområden som ingår i utgiftsområde 18. Det handlar då inte främst om nya stödformer utan om en rad åtgärder som syftar till att förenkla tillvaron för privatpersoner och företag.

Inom bostadspolitiken har vi ett brett program med inriktning på förslag om förenklingar av de regelverk som gäller för byggande och boende. Vi vill bl.a. avskaffa EBO-lagstiftningen, förenkla plan- och bygglagen, ändra orimliga skatteregler och stimulera boendet för äldre och studenter.

På det konsumentpolitiska området har vi lagt fram ett antal förslag om åtgärder som syftar till att stärka de vanliga konsumenternas ställning. Det handlar bl.a. om ett stärkt skydd mot oseriösa kreditgivare och telefonförsäljare. Vi vill också underlätta för statliga myndigheter att göra uppgörelser med privatpersoner som hamnat i en skuldfälla.

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:1 Budgetproposition för 2015 utgiftsområde 18:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:2 Omstrukturerings av kommunala bostadsföretag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 200 000 kronor 2016–2023 (avsnitt 3.7.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:4 Innovativt byggande ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.7.4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.5).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.7.10).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.7.11).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 3.7.12).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:13 Upprustning av skollokaler ingå ekonomiska åtaganden som medför

behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 3.7.13).

9. Riksdagen anvisar för budgetåret 2015 ramanslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:154 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt bostadspolitiskt mål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ett statligt investeringsstöd bör utformas för att nå målet.

2014/15:538 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av smarta stödmöjligheter för att utveckla den befintliga stadsbygden till klimatsmarta områden.

2014/15:1963 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till investeringsstöd till byggande av hyresrätter.

2014/15:2031 av Christer Engelhardt och Per-Arne Håkansson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byggandet av fler hyresrätter.

2014/15:2122 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att inrätta ett stimulansbidrag för generell anpassning för personer med funktionsnedsättning vid bebyggelse.

2014/15:2647 av Kenneth G Forslund m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa ett bostadsstöd som gör det möjligt att subventionera byggandet av hyreslägenheter.

2014/15:2744 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska genomföras en satsning på skolmiljön i den svenska grundskolan.

2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett stimulansbidrag för tillgänglighetsanpassning.

2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen M, C, FP, KD
1:1 Bostadspolitisk utveckling	17 000	
1:2 Omstrukturerings av kommunala bostadsföretag	99 500	
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000	
1:4 Innovativt byggande	20 000	
1:5 Boverket	224 948	
1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	12 000	
1:7 Statens geotekniska institut	44 532	
1:8 Lantmäteriet	503 699	–1 000
1:9 Statens va-nämnd	9 025	
1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	2 000	
1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	16 000	
1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder	200 000	–200 000
1:13 Upprustning av skollokaler	100 000	–100 000
2:1 Marknadsdomstolen	10 979	
2:2 Konsumentverket	135 208	
2:3 Allmänna reklamationsnämnden	35 524	
2:4 Fastighetsmäklarinspektionen	16 725	
2:5 Åtgärder på konsumentområdet	15 459	
2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	3 374	
Summa för utgiftsområdet	1 508 973	–301 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2015 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Bostadspolitisk utveckling	±0	17 000
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	±0	99 500
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	±0	43 000
1:4 Innovativt byggande	±0	20 000
1:5 Boverket	±0	224 948
1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	±0	12 000
1:7 Statens geotekniska institut	±0	44 532
1:8 Lantmäteriet	-1 000	502 699
1:9 Statens va-nämnd	±0	9 025
1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	±0	2 000
1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	±0	16 000
2:1 Marknadsdomstolen	±0	10 979
2:2 Konsumentverket	±0	135 208
2:3 Allmänna reklamationsnämnden	±0	35 524
2:4 Fastighetsmäklarinspektionen	±0	16 725
2:5 Åtgärder på konsumentområdet	±0	15 459
2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	±0	3 374
Summa för utgiftsområdet		1 207 973

Anm. Utskottets anslagsförslag innebär att förslaget i budgetpropositionen om att inrätta två nya anslag inom utgiftsområde 18 avstyrks. Det gäller de föreslagna anslagen 1:12 Energieffektivisering av vissa bostäder och 1:13 Upprustning av skollokaler.